

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Helse- og omsorgsdepartementet
Postboks 8011 Dep
0030 OSLO

Deres ref.
14/3602

Vår ref.
15/1165 - ÅST

Dato
04.05.2015

Høring - Lov og forskrifter om gjennomføring av rusomsorgen

Vi viser til Helse- og omsorgsdepartementets brev av 30. januar 2015 med vedlegg.

Justis- og beredskapsdepartementet har følgende merknader:

Forskriften omhandler rettigheter og bruk av tvang under opphold i institusjon for behandling, omsorg og rehabilitering av personer med rusmiddelproblemer, og er utarbeidet av Helsedirektoratet på oppdrag fra Helse- og omsorgsdepartementet. Slik vi forstår det har oppdraget fra departementet ikke omfattet spørsmålet om reguleringen bør skje i lov eller forskrift. Som direktoratet likevel påpeker i sin rapport, ligger bruk av tvang innenfor kjerneområdet til legalitetsprinsippet. Direktoratets primære anbefaling (jf. rapportens punkt 3.1) er derfor at regler om gjennomføring av opphold i institusjoner for personer med rusmiddelproblemer bør vedtas i lovs form. Justis- og beredskapsdepartementet mener det er grunn til å vurdere spørsmålet om lovregulering nærmere.

Forskriftsutkastet regulerer forhold av sentral betydning for pasientenes rettssikkerhet. Tvangstiltakene er videre av en slik karakter at det kan argumenteres for at Stortinget bør ta stilling til selve regelverket, og ikke bare til aktuelle forskriftshjemler.

Bestemmelsene om tvangstiltak svarer i tillegg langt på vei til gjennomføringsreglene som er nedfelt i lov om etablering og gjennomføring av psykisk helsevern kapittel 4. I likhet med Helsedirektoratet kan vi ikke se at det er noen grunn til at hjemlene for tvang overfor pasienter i psykisk helsevern gis i lovs form, mens hjemlene om tvang

overfor rusmiddelavhengige gis i forskrift. Når det gjelder forskriftsbestemmelsene til lov om psykisk helsevern, gir ikke disse selvstendige hjemler for tvangstiltak, men oppstiller først og fremst utfyllende regler om kompetanse og prosessuelle garantier. Hensynet til et pedagogisk og tilgjengelig lovverk bør ha en særlig tyngde på dette området og det kan tilsi at denne inndelingen av hvilke regler som finnes i lov og hvilke som gis i forskrift også er retningsgivende for utformingen av forskrifter om rusmiddelavhengige.

Vi vil også påpeke at forslaget vil innebære at reglene om tvangsinnleggelse av rusmiddelavhengige er å finne i lov om kommunale helse- og omsorgstjenester kapittel 10, mens reglene om tvangstiltak ved gjennomføringen finnes i forskrift. Også dette er et brudd med systemet sammenlignet med lov om psykisk helsevern, hvor både reglene om innleggelse og gjennomføring finnes i samme lov.

Med vennlig hilsen

Toril Juul
seniorrådgiver

Åshild Tveit Arnstorp
rådgiver